The Investigation in Kulautuva Cemetery

In 2020, an excavation (8 trenches totalling 160 m^2) conducted on the plot at Perkūno St. 6, which lies within the grounds of Kulautuva Cemetery (Kaunas District, Central Lithuania) yielded 4 12th–14th-century burials (3 inhumations, 1 horse) (Figs. 1, 2, 4, 5) as well as 2 storage pits (Fig. 3) and 8 postholes connected with an 18th-century inn that stood in the vicinity. Mesolithic artefacts were also discovered during the investigation.

Vytautas Juškaitis

Vėluikių kapinynas

Vėluikių kapinyną (Tauragės r., Skaudvilės sen.) 2006 m. pradėjo tyrinėti E. Jovaiša. Jis atliko detaliuosius tyrimus, kurių metu ištyrė 150 m^2 plotą. Šių tyrimų metu aptikti 3 griautiniai kapai datuoti 350–450 m. ir priskirti Nemuno žemupio kultūrai (*ATL 2006 metais*, 2007, p. 153–154). 2007 m. siekiant išsiaiškinti, ar yra išlikę palaidojimų centrinėje senkapio dalyje, ištirtas 184 m^2 plotas. Kapų ar radinių neaptikta. Tyrimų išvadoje konstatuota, kad Ančia, pakeitusi savo vagą, nuplovė iškyšulį bei jame buvusius kapus (*ATL 2007 metais*, 2008, p. 574).

KPD užsakymu, 2020 m. spalio–lapkričio mėnesiais buvo atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai spėjamo Vėluikių kapinyno teritorijoje, siekiant įvertinti objekto paminkliškumą.

Vėluikių kapinynas yra dešiniajame Ančios upės krante, apie 20 m nuo jos, 46 m į PV nuo šalia paminklo esančios sodybos bei 490 m į PV nuo Ivangėnų piliakalnio II su gyvenviete. Kapinyno teritorija remiasi į upės skardį, kurį nuolat ardo srauni upė. Kapinyno teritorijoje veši nešienaujama pieva, auga keletas medžių ir krūmų. Paviršius tolygiai žemėja iš ŠV į PR.

Iš pradžių Vėluikių kapinyno teritorijoje ir dalyje apsaugos nuo fizinio poveikio pozonio, apie 4000 m^2 dydžio plote, atlikti žvalgymai metalo ieškikliu. Be XX a. šiukšlių, rasta kriauninio peilio rankena (1 pav.; R1), lenktas geležinis strypelis (1 pav.; R3), keletas tiesių gele-

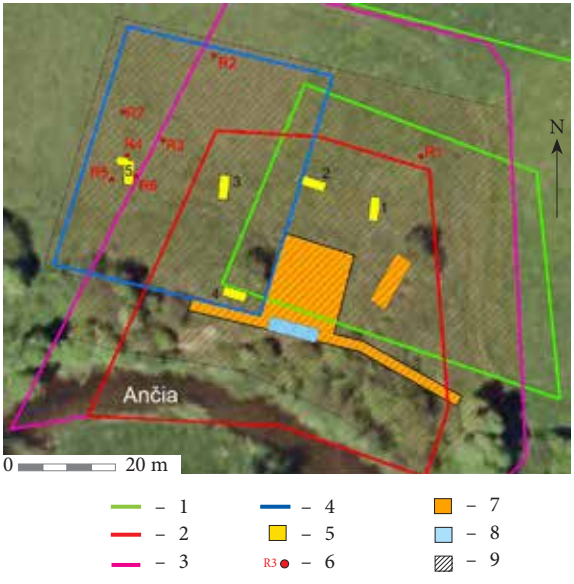

1 pav. Situacijos planas: 1 – sklypų ribos; 2 – senkapio (UK 3468) teritorija; 3 – apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis; 4 – rekomenduojamos naujos senkapio (UK 3468) ribos; 5 – perkasų vietos ir numeriai; 6 – žvalgant metalo ieškikliu aptiktų radinių vietos; 7 – 2006 ir 2007 m. E. Jovaišos apytikslės perkasų vietos; 8 – vieta, kurioje 2006 m. tyrimų metu aptikti kapai; 9 – metalo ieškikliu žvalgyta teritorija. V. Juškaičio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – plot boundaries; 2 – grounds of the old cemetery (UK 3468); 3 – physical protection subzone; 4 – recommended new boundaries of the old cemetery (UK 3468); 5 – trench sites and numbers; 6 – metal detector survey find spots; 7 – approximate sites of Jovaiša's 2006 and 2007 trenches; 8 – site where burials were discovered during the 2006 investigation; 9 – area surveyed using a metal detector.

žinių strypelių, neaiškios paskirties geležinių radinių. Nė vieno iš aptiktų metalinių radinių nebuvo galima garantuotai sieti su kapinynu. Žvalgant metalo ieškikliu apsaugos nuo fizinio poveikio pozonyje, aptiktas žmogaus kaulas – girnelė (1 pav. 1; R2).

Užbaigus žvalgymus, ištirtos 4 perkasos (kiekviena 5x2 m dydžio) (1 pav.). Perkasose 1–3 nei archeologinių radinių, nei kapų neaptikta. Perkasoje 4 velėnos sluoksnyje aptikti 3 apkalo su kniedėmis fragmentai. Neaptikus senkapio teritorijoje nei kapų, nei garantuotai su senkapiu susijusių archeologinių radinių, nuspręsta dirvonuojančią teritoriją, esančią nuo senkapio į V, ŠV, patikrinti metalo ieškikliu (1 pav.). Į V nuo apsaugos nuo fizinio poveikio pozonio metalo detektoriumi aptiktas ietigalis (1 pav. 1; R4; 2 pav.) rombo formos plunksna (pagal V. Kazakevičių IB tipo, datuojamas III–IV a.) ir kryžinio smeigtuko galvutės, datuojamos IV a. pabaiga – VI a., fragmentas (1 pav.; R6), geležinė grandis (1 pav.; R5), neaiškios paskirties geležinis dirbinys (1 pav.; R7). Toje vietoje, kur buvo aptiktas ietigalis, kryžinio smeigtuko galvutės fragmentas ir grandis, matuota 5x2 m dydžio ***perkasa 5*** (10 m^2). Vėliau, padarius išpjovas, perkasos plotas išsiplėtė iki 13,5 m^2. Tiriant šią perkasą, po velėna, perartame 20–30 cm storio sluoksnyje, aptiktas molinis verpstukas, dvi juostinės apyrankės, lazdelinis smeigtukas, du spurgeliai nuo kryžinio smeigtuko arba segės, neaiškios paskirties geležinio dirbinio fragmentas, geležinis strypelis. Po arimo sluoksniu perkasos P ir centrinėje dalyse aptiktas įžemis – žvyras ir smėlis, o perkasos Š dalyje rasta perkasimų, kurių kontūrai buvo neaiškūs.

Perkasos ŠV kampe aptiktas apardytas vaiko *kapas 1*. Kontūras 60 cm ilgio, 35 cm pločio. Mirusysis palaidotas paguldytas ant kairiojo šono, galva orientuotas į ŠR. Prie kaukolės aptiktos dvi vario lydinio įvijėlės ir geležinis lazdelinis smeigtukas. Ant dešinės rankos aptikta įvijinė apyrankė, suskilusi į 3 dalis. Nuiminėjant kaulus, po kaukole aptiktas gintarinis karolis. Perkasos Š dalyje perkasimai eina gilyn, tik neaiškūs buvo jų kontūrai, iš kurių kyšojo ne anatomine tvarka gulintys kaulai. Iš pradžių galvota, kad šioje vietoje kažkas užkasė surink-

2 pav. Žvalgymų metu aptiktas ietigalis. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 2. Spearhead discovered during the survey.

3 pav. Perkasoje 5 aptiktas apardytas moters kapas. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 3. A disturbed female burial discovered in trench 5.

tus žmonių kaulus. Matėsi, kad duobė tęsiasi už perkasos ribų, todėl padarytos išpjovos. Tada paaiškėjo, kad tai moters kapas (3 pav.), orientuotas R kryptimi. Išliko tik apatinė kapo dalis – kojos, viršutinė dalis suardyta. Tarp šlaunikaulių aptiktas kalkakmenio verpstukas. Nuo šlaunikaulių į R kapas suardytas krūtinės ir galvos srityje, iškasus duobę. Kapas buvo išplėštas, tik neaišku, ar šiais laikais, ar anksčiau. Iškasta duobė pataikė tiesiai į galvos ir krūtinės sritį. Beveik visus metalinius radinius išrinko kapų plėšikai. Kaulai sumesti atgal netvarkingai. Šioje duobėje aptikta ne tik suaugusiojo asmens, bet ir vaiko kaulų, kurie taip pat gulėjo ne anatomine tvarka. Tarp kaulų aptiktas segės arba smeigtuko adatos fragmentas, kryžinės segės arba smeigtuko spurgelis, neaiškios paskirties dirbinio fragmentas.

Vėluikiai Cemetery

In 2020, field evaluations and surveys were conducted on the grounds of Vėluikiai Cemetery (Tauragė District, West Lithuania) and in its vicinity. 6400 m² were surveyed using a metal detector. The survey yielded 3rd–6th-century finds from disturbed burials to the W and NW of the cemetery's grounds (Fig. 2). A total of 5 trenches (53.5 m²) were excavated (Fig. 1). No burials were discovered in trenches 1–4. Two burials dating to the 3rd–6th centuries were discovered in trench 5, which was excavated in the protected territory to the W of the cemetery (Fig. 3).

Gediminas Petrauskas

Vegerių kapinynas III

2020 m. dirbamuose Vegerių kaimo laukuose (Akmenės r., Naujosios Akmenės kaimiškoji sen.), teisinės apsaugos statuso neturinčioje vietoje surastas iki tol nežinomas griautinis kapinynas. Iš aptiktų geležies, vario lydinio, sidabro dirbinių ir jų fragmentų minėtini įmoviniai kirviai, įmovinių ietigalių dalys, kapliai, apgalvių skirstikliai, lankinių ir pasaginių segių dalys, nuokamieniai smeigtukai, apyrankės, žiedai, žvangučiai ir kiti radiniai. Šie radiniai liudija, kad nedeginti mirusieji kapinyne su pertraukomis laidoti nuo V iki XVII a.

1 pav. Vegerių kapinyno III tyrimų akimirka. G. Petrausko nuotr.

Fig. 1. A moment during the investigation of Vegeriai Cemetery.

